

Dr. Tuğçe ORAL

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Medeni Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Elemanı

**TÜZEL KİŞİLERİN
MANEVİ ZARARININ
TAZMİNİ**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
SUNUŞ VE TEŞEKKÜR	XI
İÇİNDEKİLER	XVII
KISALTMALAR	XXV
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM TÜZEL KİŞİ, KİŞİLİK HAKKI VE MANEVİ ZARAR KAVRAMLARI

I. TÜZEL KİŞİ KAVRAMI	3
A. Kişi ve Kişilik Kavramı	3
B. Tüzel Kişiliğe İlişkin Genel Esaslar	5
1. Tüzel Kişiliğin Tarihi Gelişimi	6
a. Roma Hukuku Dönemi	6
b. Cermen Hukuku Dönemi	8
2. Tüzel Kişiliğin Unsurları	9
a. Amaç Unsuru	9
b. Örgütlenme Unsuru	11
c. Bağımsızlık Unsuru	11

3. Tüzel Kişiliğin Hukuki Niteliğine İlişkin Teoriler.....	11
a. Varsayım Teorisi.....	11
b. Gerçeklik Teorisi.....	12
c. Amaç Kişiliği Teorisi.....	13
d. Soyutlama Teorisi.....	13
4. Tüzel Kişiliğin Kazanılması.....	13
a. Serbest Kuruluş Sistemi.....	14
b. Normatif Sistem.....	14
c. İzin Sistemi.....	15
5. Tüzel Kişiliğin Sona Ermesi.....	16
6. Tüzel Kişiliğin Türleri.....	16
a. Tabi Oldukları Kurallara Göre Tüzel Kişiler.....	17
aa. Kamu Hukuku Tüzel Kişileri.....	17
bb. Özel Hukuk Tüzel Kişileri.....	17
b. Yapılarına Göre Tüzel Kişiler.....	18
aa. Korporasyon Niteliğindeki Tüzel Kişiler.....	18
bb. Kurum Niteliğindeki Tüzel Kişiler.....	18
c. Amaçlarına Göre Tüzel Kişiler.....	18
aa. Kazanç Paylaşma Amacı Güden Tüzel Kişiler.....	18
bb. Kazanç Paylaşma Amacı Gütmeyen Tüzel Kişiler.....	19
7. Tüzel Kişinin Ehliyetleri.....	19
a. Hak Ehliyeti.....	19
b. Fiil Ehliyeti.....	24
aa. Fiil Ehliyetinin Kazanılması.....	24
bb. Fiil Ehliyetinin Kapsamı.....	25
II. MANEVİ ZARAR VE MANEVİ TAZMİNAT KAVRAMLARI.....	26
A. Manevi Zarar Kavramı.....	26
1. Genel Olarak Zarar Kavramı ve Manevi Zarar.....	26
2. Manevi Zararı Açıklayan Teoriler ve Bu Teorilerin Değerlendirilmesi.....	35
a. Sübjektif Teori.....	35
b. Objektif Teori.....	36

c. Karma Teori.....	38
d. Değerlendirme ve Tüzel Kişilerin Manevi Zarara Uğrayıp Uğrayamayacağıın Tartışılması	39
B. Manevi Tazminat Kavramı	42
1. Genel Olarak.....	42
2. Manevi Tazminatın Niteliğini ve Amacını Açıklayan Teoriler.....	43
a. Tatmin Görüşü	43
b. Ceza Görüşü	44
c. Telafi Görüşü	45
III. KİŞİLİK HAKKI KAVRAMI VE TÜZEL KİŞİNİN KİŞİLİK HAKKINI OLUŞTURAN UNSURLAR	47
A. Kişilik Hakkı Kavramı.....	47
1. Genel Olarak.....	47
2. Kişilik Hakkının Korunmasına İlişkin Düzenlemeler.....	50
B. Tüzel Kişinin Kişilik Hakkını Oluşturan Unsurlar.....	52
1. Genel Olarak.....	52
2. Tüzel Kişinin Adı.....	56
a. Genel Olarak Ad Kavramı	56
b. Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinde Ad	60
c. Tüzel Kişi Tacirlerde Ad	61
3. Tüzel Kişinin Ekonomik Kişiliği	64
4. Tüzel Kişinin Gizli ve Özel Hayat Alanı	65
5. Tüzel Kişilerin Şeref, Haysiyet ve Saygınlığı.....	74

İKİNCİ BÖLÜM

TÜZEL KİŞİNİN MANEVİ ZARAR TALEBİNİN KAYNAKLARI

I. GENEL OLARAK	79
-----------------------	----

II. HAKSIZ FİİL VE HAKSIZ REKABETTEN KAYNAKLANAN İHLALLERDEN DOĞAN MANEVİ ZARAR.....	80
A. Haksız Fiil Sebebiyle Tüzel Kişinin Manevi Zararının Doğabileceği Durumlar	81
1. Tüzel Kişilerin Adlarına ve Onları Ayırt Etmeye Yarayan Unsurlarına Yapılan Saldırılar	81
a. Genel Olarak.....	81
b. Medeni Hukuk Tüzel Kişilerine Yapılan Saldırılar.....	81
c. Tüzel Kişi Tacirlere Karşı Yapılan Saldırılar.....	83
aa. Ticaret Unvanına Yapılan Saldırılar	83
aaa. Karşılaştırmalı Hukukta.....	83
bbb. Türk Hukukunda	86
ccc. Değerlendirme	87
bb. İşletme Adına Yapılan Saldırılar	89
cc. Tüzel Kişileri Ayırt Etmeye Yarayan Diğer Unsurlara Yapılan Saldırılar	90
2. Tüzel Kişilerin Ekonomik Kişiliğine Yapılan Saldırılar	94
a. Genel Olarak.....	94
b. Tüzel Kişilerin Ekonomik Kişiliğinin Korunması ile Haksız Rekabetin Önlenmesi için Öngörülen Hükümlerin Amaçları ve Farklılıklarının Tespiti	95
3. Tüzel Kişilerin Gizli ve Özel Hayat Alanına Yapılan Saldırılar	99
4. Tüzel Kişilerin Şeref, Haysiyet ve Saygınlığına Yapılan Saldırılar	105
B. Haksız Rekabetten Kaynaklanan Manevi Zarar.....	110
1. Haksız Rekabet Kavramı ve Haksız Rekabetin Türk Hukukunda Düzenlenişi	110
a. Rekabet ve Haksız Rekabet Kavramları.....	110
b. Haksız Rekabetin Önlenmesinin Amacı.....	113
c. Haksız Rekabetin Unsurları	116
2. Haksız Rekabetin Sonuçları.....	116

a. Genel Olarak.....	116
b. Özel Olarak Manevi Zarar	121
III. SÖZLEŞMENİN İHLALİNDEN DOĞAN MANEVİ ZARAR..	123
A. Genel Olarak Sözleşmenin İhlali ve Sözleşmenin İhlalinden Manevi Zarar Doğması İçin Gereken Şartlar	123
B. Özel Olarak Tüzel Kişinin Manevi Zararının Doğabileceği Sözleşme İlişkileri	128
1. Know-How Sözleşmesi	128
a. Know-How Sözleşmesi ve Know-How Kavramlarının Tanımı	128
b. Know-How Kavramının Hukuki Niteliği	130
c. Know-How Sözleşmesinde Tüzel Kişinin Manevi Zararının Doğabileceği Durumlar	133
2. Franchise Sözleşmesi.....	134
3. Tek Satıcılık Sözleşmesi.....	140
4. Sponsorluk Sözleşmesi	145

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TÜZEL KİŞİNİN KİŞİLİK HAKKININ
KORUNMASI, MANEVİ ZARARININ
TAZMİNİ YOLLARI VE MANEVİ
TAZMİNAT MİKTARININ BELİRLENMESİ

I. TÜZEL KİŞİNİN KİŞİLİK HAKKINA SALDIRI YAPILMASI HALİNDE DAVA VE TALEP HAKLARI	153
A. Kişilik Hakkını Koruyucu Davalar ve Maddi Tazminat Davası	153
1. Kişilik Hakkını Koruyucu Davalar.....	153
a. Genel Olarak.....	153
b. Saldırının Önlenmesi Davası.....	154
c. Tespit Davası.....	155
d. Saldırının Durdurulması Davası.....	157

e. Özel Durum: Kişilik Hakkına Saldırının Bulunduğuna İlişkin Kararın Yayınlanması veya Üçüncü Kişilere Bildirilmesi Talebi.....	158
2. Maddi Tazminat Davası.....	160
B. Manevi Tazminat Davası.....	162
II. MANEVİ ZARARIN NAKDEN TAZMİNİNDE MANEVİ TAZMİNAT MİKTARININ BELİRLENMESİ.....	164
A. Genel Olarak.....	164
B. Manevi Tazminatın Nakden Tazmininde Tazminat Miktarının Belirlenmesine İlişkin Görüşümüz.....	169
1. Birinci Aşama: İhlalin Objektif Bakımdan Ağırlığı Işığında Manevi Zarar Miktarının Belirlenmesi	170
2. İkinci Aşama: Manevi Tazminat Miktarının Takdir Edilmesi	172
a. Mağduru Dünya Üzerinde Olumlu ya da Olumsuz Olarak Tanıyan Kişi Sayısı	172
b. Zarar Veren Kusuru.....	174
c. Zarar Görenin Kusuru	175
d. Zarar Veren İktisadi Durumu	176
III. MANEVİ ZARARIN NAKDEN TAZMİN DIŞINDAKİ YOLLARLA TAZMİN EDİLMESİ	177
A. Genel Olarak.....	177
B. Kınama Kararının Verilmesi ve Bu Kararın Yayınlanması.....	179
C. Kişilik Hakkına Saldırı Olduğuna İlişkin Kararın veya Düzeltilmenin Yayınlanması ya da Üçüncü Kişilere Bildirilmesi	181
D. Cevap ve Düzeltme Hakkı	183
IV. TÜZEL KİŞİLERİN MANEVİ ZARARA UĞRAYIP UĞRAYAMAYACAKLARININ ULUSLARARASI ALANDA VE KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA DEĞERLENDİRİLMESİ	186

A. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Uyarınca Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Tarafından Getirilen Koruma ve Manevi Zarar	186
B. Tüzel Kişilerin Manevi Zararını Talep Hakkının Karşılaştırmalı Hukuk Bakımından İncelenmesi	192
1. Avusturya Hukukunda.....	192
2. İngiliz Hukukunda.....	195
3. Diğer Hukuk Sistemlerinde	197
V. TÜZEL KİŞİNİN MANEVİ ZARARINI TALEBİNDE DAVACI VE DAVALI SIFATLARI, YETKİLİ MAHKEME VE DAVAYA İLİŞKİN SÜRELER.....	206
A. Genel Olarak	206
B. Davacı ve Davalı Sıfatları.....	209
1. Davacı Sıfatı.....	209
2. Davalı Sıfatı.....	211
C. Yetkili Mahkeme	212
D. Davaya İlişkin Süreler	213
SONUÇ	215
KAYNAKÇA	221